

Выходзіць
з 20 снежня
1945 года

Пра што б хацелася сказаць
на II з'ездзе настаўнікаў
Рэспублікі Беларусь

"Алё, шукаю рэпетытара!"

Эканамічная гімназія № 5 — добра вядомая навуковая ўстанова ў сталіцы. Сёлета калектыву адзначылі юбілей гімназіі — дзесяцігоддзе. Штогод амаль усе яе выпускнікі лёгка паступаюць у абраныя ВНУ. Прычым, як сведчыць практыка, на ўступных экзаменах яны не толькі пацярпаюць глыбокімі ведамі сваё аднаві ў атэстацыі аб сярэдняй адукацыі, але і нярэдка атрымліваюць і больш высокія балы. Аднак што за гэтай лёгкасцю? Якіх цяжкасцей на шляху да гэтых вынікаў праймаюць нашы дзеці? Напошта гэта і ці заўсёды апраўдана. Пра гэта разважае выкладчык матэматыкі эканамічнай гімназіі № 5 Мінска Мікалай Іванавіч Кінь, заслужаны настаўнік народнай адукацыі, дэлегат II з'езда настаўнікаў.

— Я выкладаю матэматыку ўжо болей трыццаці гадоў. Вольга — багаты, тата, тэма, маю права выказацца пра навабелле. Каб не бачыць, як пакуюць вучні, мабыць маўчаць бы і працаваў сабе ціхенька далей.

Я — пра прававое базісаванне, а дэкладанты, аглядаючы некаторыя вышэйшых навуковых устаноў, якія нават пачынаюць нашым выпускнікам свае, выдатныя для сябе і, часам, карысныя ўмовы на ўступных экзаменах. Адсюль і ўнікае праблема: неадпаведнасць узроўню падрыхтоўкі выпускнікоў агульнаадукацыйных школ узроўню патрабаванняў той ці іншай вышэйшай навучнай установы. Яны часам завяшаны іштучна. Гэтая праблема ўнікае даўно. І сёння, я лічу, настала вострая неабходнасць на дзяржаўным узроўні прыняць кардынальныя рашэнні, каб выключыць яе з нашай практыкі.

Давайце паразважаем. Калі пачынаюцца ацалодзіны школьнай праграмы недастаткова для паступлення і навуцы ў вышэйшай навукальнай установе, дык атрымліваецца, сёння неабходна ставіць пытанне аб яе змяненні ў бок ускладнення? Аднак пакуль пра гэта ніхто не гаворыць! Наадварот! У педагогічных друку і на высокіх навуковых тэмах і чужай аб перагрузцы школьнай праграмы, і, як вынік гэтага, — вучні. З чым я таксама цалкам не згодны.

Возьмем прадмет, які я выкладаю. Адна справа, калі на матэматыку трапіць са вучня, у якога яна — матэматыка! — прадмет яго будучай спецыяльнасці, мабыць, справа ўсёго жыцця. І зусім іншае, калі гэта вымушаны рабіць, скажам, будучы абітурыент факультэта міжнародных адносін або юрыдычнага факультэта. Ці не так?

У перыядычна публікаваных матэрыялах ўступных экзаменаў сустракаюцца задачы, рашэнне якіх завязана на мала значных фактах і фактыках, якія амаль ці зусім, не сустракаюцца ў школьнай практыцы, калі не гаворыць аб іх ані аднаго з вучняў. Вучні іх альбо кутка забываюць, альбо зусім не ведаюць, не хочуць ведаць, бо гэта — не прыкладна. Скажам, уражанне, што мэта такіх задач — не правярэнне ведаў, а адчуццё той працы, які, па сутнасці, такім не з'яўляецца: торкнуць талентаў у яго, каб скажаць: "Школа дронна рытхуе, зяртайцеся да рэпетытара альбо кудысьці літаратуру".

Многія з найбольш цяжкіх, складаных задач, на мой погляд, можна было надрукаваць у літаратуры для аматараў матэматыкі. У крайнім выпадку ўключыць у варыянт конкурснага экзамену на матэматычны спецыяльнасці для падрыхтоўкі дыягнастыкі адоранасці з выстаўленнем дадатковай (запасной) адзнакі.

Наўрад ці можна лічыць апраўданым уключэнне такіх задач на ўступныя экзамены на факультэты, дзе матэматыку вучаюць па спрошчаных праграмах.

Сёння ў школе працуюць пудоўныя настаўнікі, захопленыя сваёй справай, які даюць вучням глыбокія веды. І тым не меней: хіба можна лічыць нармальнай такую з'яву, калі з усіх, хто паступае на некаторыя прастыжныя сёння факультэты, толькі адзінкі агнявацца на "выдатна" і вельмі многія — на "недавальняюча", а гэта значыць — на нульвым узроўні?

Ведаючы, які тым конкурсу, звычайна на такіх факультэтах паступаюць лепшыя з лепшых выпускнікоў. І калі ведаць лепшыя вучні агнявацца так нізка, тады навошта нам такая школа і наш настаўнік? У выніку чаго пра школу і настаўніка фарміруецца негатыўная грамадская думка. Бо падрыхтоўка да ўступнага конкурснага экзамену ў ВНУ пачынаецца з пошуку рэпетытара, і, пажадна, такога, які працуе ў абранай вышэйшай навучнай установе. Што гэта і як растлумачыць?

У складаным становішчы знаходзіцца і настаўнік, які абмежаваны ў часе, што адводзіцца на яго прадмет, і павінен падпарадкоўвацца патрабаванням ВНУ. Ён, па сутнасці, вымушаны займацца муштрары, эканомічна прырае навуцы спецыяльна, губляючы нешта больш значнае для будучага студэнта і спецыяліста.

Недапушчальна, калі чатырохгадзінны конкурсны экзамен у ВНУ па ступені праймае ў многіх разоў пераўзыходзіць падрыхтоўку выпускнікоў у школе. Адна надзея, на мой погляд, — на адны выпускнікі і ўступныя экзамены ва ўсіх вышэйшых навуковых устаноў краіны. Але пры адной умове — дэталінай прапрацоўцы ўсіх арганізацыйных момантаў у яго правядзенні.

Падрыхтавала Святлана БЕНЬ.

— Скажыце, Уладзімір Анесяевіч, што змянілася ў ВНУ за апошнія гады, калі Брэсцкі педагогічны інстытут быў пераўтвораны ў класічны ўніверсітэт?

— Ну, па-першае, былі ўведзены новыя спецыяльнасці. Калі раней якаясьці падрыхтоўка толькі па педагогічным спецыяльнасцям, дык цяпер, як і мае быць ва ўніверсітэце, ёсць і навуковыя, і гуманітарныя. Мы ўжо не прымаем вярткіх пільн, бо цяпер у нас многа спецыялізацый.

Штогод на ўніверсітэце адкрываюцца новыя кафедры. І ўзровень навуковай працы за гэты гады несумненна ўзрос.

— Як прайшла сёлета ўступная кампанія?

— У гэтым годзе яна была вельмі напружанай і нервовай. Былі цэлы перагаворы з навукай — магчымыя для абітурыента паступаць у дзве ВНУ, абавязковы для прыёму сертыфікаты, і аднаўлення ўступнага тэспіравання (мы рабілі гэта ўпершыню), права паступаць на дзве спецыяльнасці ў межах адной ВНУ. Усе гэтыя новаўвядзенні былі недастаткова распаўсюджаны ў плане арганізацыйна-метадчнага забеспячэння, з пункту гледжання рэалізацыі. А таму прыёмнай камісія сёлета была вельмі цяжкая, часта даводзілася шукаць рашэнні для даволі нестандартных сітуацый.

Што да конкурсу, дыкуецца, годзе ён быў большым, чым у мінулыя. Калі раней трымаўся на ўзроўні трох чалавек на месца, дык сёлета склаў 3,5. На такі істотны рост у значнай ступені паўплывала тое, што многія абітурыенты скарысталі сваё права паступаць адначасова ў некалькіх ВНУ.

— Скажыце, Уладзімір Анесяевіч, у гэтым годзе ўступныя экзамены ў Брэсцкі педагогічны інстытут былі пераўтвораны ў класічны ўніверсітэт?

— Ну, па-першае, былі ўведзены новыя спецыяльнасці. Калі раней якаясьці падрыхтоўка толькі па педагогічным спецыяльнасцям, дык цяпер, як і мае быць ва ўніверсітэце, ёсць і навуковыя, і гуманітарныя. Мы ўжо не прымаем вярткіх пільн, бо цяпер у нас многа спецыялізацый.

— Скажыце, Уладзімір Анесяевіч, у гэтым годзе ўступныя экзамены ў Брэсцкі педагогічны інстытут былі пераўтвораны ў класічны ўніверсітэт?

— Ну, па-першае, былі ўведзены новыя спецыяльнасці. Калі раней якаясьці падрыхтоўка толькі па педагогічным спецыяльнасцям, дык цяпер, як і мае быць ва ўніверсітэце, ёсць і навуковыя, і гуманітарныя. Мы ўжо не прымаем вярткіх пільн, бо цяпер у нас многа спецыялізацый.

— Скажыце, Уладзімір Анесяевіч, у гэтым годзе ўступныя экзамены ў Брэсцкі педагогічны інстытут былі пераўтвораны ў класічны ўніверсітэт?

— Ну, па-першае, былі ўведзены новыя спецыяльнасці. Калі раней якаясьці падрыхтоўка толькі па педагогічным спецыяльнасцям, дык цяпер, як і мае быць ва ўніверсітэце, ёсць і навуковыя, і гуманітарныя. Мы ўжо не прымаем вярткіх пільн, бо цяпер у нас многа спецыялізацый.

— Скажыце, Уладзімір Анесяевіч, у гэтым годзе ўступныя экзамены ў Брэсцкі педагогічны інстытут былі пераўтвораны ў класічны ўніверсітэт?

Уладзімір ПЛЕЦЮХОЎ, рэктар Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта:

"Менавіта канкурэнцыя стымулюе адукацыю да развіцця"

Споўнілася 6 гадоў, як Брэсцкі педінстытут быў пераўтвораны ва ўніверсітэт. Нядаўна прайшла яго атэстацыя на пачатковае стапіска ВВУ ўніверсітэцкага тыпу. Па большасці напрамку работы Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С.Пушкіна атрымаў самую высокую ацэнку.

Сёння мы друкуем інтэрв'ю з яго рэктарам, доктарам фізіка-матэматычных навук У.А.Плецюховым.

Прычынай ўвядзення тэставай сістэмы з'яўляецца спроба пазбегнуць суб'ектывізму. Пры асабістым кантакце, акрамя сказанага вышэй, ёсць небяспека суб'ектывізму аднаго ведаў. І ўсе пераўтварэнні ў сістэму прыёму ў ВНУ сёння накіраваны на тое, каб зрабіць яе больш аб'ектыўнай. Але гэта не ідзе на карысць іншай мове ВНУ, а менавіта не дае магчымасці ўсебакова правярэння якасці, якім павінен валодаць абітурыент, што паступае на тую ці іншую спецыяльнасць.

Другое боку, сістэма тэспіравання істотна разгружае работу прыёмнай камісіі. Так, калі раней экзамены на дзве спецыяльнасці павінны былі быць аб'ектыўна і адпаведна сертыфікацыі, што істотна абцяжарыла работу прыёмнай камісіі. І ў гэтым сэнсе мы адчулі пэўнае становішча моманты сістэмы тэспіравання.

Калі гаварыць аб перспектывах, дык я мяркую, што трэба захаваць і класічную форму экзамену, і ў пэўнай ступені выкарыстоўваць тэспіраванне. Магчыма, трэба прапавіраць, што скажыце цяпер, і ёсць найбольш актыўна.

— Гарантыямі якасці, у тым ліку і якасці адукацыі, у вышэйшай ступені з'яўляюцца альтэрнатыва і канкурэнцыя. У сучаснай вышэйшай школе гэтага пакуль няма — попыт усё яшчэ пераважае прапанова. Тым не менш, што сёння стымулюе вышэйшую адукацыю да развіцця і што будзе рухаць яе ў будучым?

— Давольне не пададзіцца з тым, што не існуе канкурэнцыі. Сёння на рынку працы і на рынку паслуг яна ўжо вельмі высокая. І калі мы не будзем даваць якасную адукацыю, якая сёння неабходна для жыцця чалавека, дык да нас не будзе ісці вучні.

Лёгка прасачыць, якія спецыяльнасці ВНУ знаходзяць працу без цяжкасцей, а якіх — застаюцца

незапатрабаванымі. І нават у межах адной ВНУ выпускнікі спецыяльнасцей нарастаюць, а іншыя — не могуць знайсці працу. Дарэчы, мы наўдана зацікавіліся і правялі аналіз з нашых выпускнікоў у брэсцкім гарадскім цэнтры занятасці зарэгістраваны ў якасці беспрацоўных усяго тры чалавекі, што вучыліся на бюджэтных формах навування. Тых жа, хто вучыўся на платнай форме і атрымаў свабодны дыплом, — істотна больш. Ну, а выпускнікоў камп'ютэрнай ВНУ больш няма. Гэтыя лічбы сведчаць пра тое, што якасць адукацыі нашага ўніверсітэта — на высокім узроўні.

Менавіта канкурэнцыя стымулюе вышэйшую адукацыю да развіцця. Калі мы хочам, каб наш універсітэт карыстаўся аўтарытэтам і папулярнасцю, трэба каб нашы выпускнікі стваралі нам адпаведную рэпутацыю. А таму яны павінны быць спецыялістамі высокага класа.

Гэты становішча ўсё больш актуальнае, бо калі раней была толькі дзяржаўная сістэма і ВНУ так ці інакш працавалі (з большым конкурсам ці меншым), дык цяпер ёсць альтэрнатыва — прыватныя ВНУ. І кожная навукальна ўстанова сёння павінна ўсё вышэй і вышэй уздымаць узровень.

— Якія задачы закідана ў вышэйшай рэформе вышэйшай школы?

— Галоўная задача любой рэформы ў любой галіне — палепшыць якасць! І рэформа вышэйшай школы павінна падняць адукацыю на новы ўзровень, каб казаць канкрэтна — зрабіць ёе больш мабільнай і дынамічнай, больш прыстасаванай да змяненняў умоў жыццёвай сямейнасці.

— Якім мусіць быць выпускнік сучаснага ўніверсітэта?

— Гэта — якаясьці падрыхтаваны спецыяліст, які не толькі валодае ведамі, але і здольны гэтыя ведаў папуляваць. Выкладчык у ўніверсітэце, выпускнік павінен быць настроены на тое, што гэта — не заканчэнне практыцы адукацыі, а толькі пачатак.

І яшчэ хацелася б, каб узровень культуры выпускніка сучаснага ўніверсітэта быў вышэйшым. Бо за апошнія 10-15 гадоў, на мой погляд, ён значна знізіўся. Паўплываў на тое электронныя сродкі інфармацыі — наша адкрыццё ператварылася ў неабароненасць ад іх негатыўнага ўплыву. А мы пакуль не знайшлі спосабы абараніць нашу моладзь.

— Як вы вучыце студэнтаў вучыцца?

— Кожны выкладчык робіць гэта па-свойму. Але галоўным чынам мэта дасягаецца шляхам прыцягнення студэнтаў да самастойнай навуковай працы, розных формай якой ва ўніверсітэце вельмі развіты. Гэта і гурты, канферэнцыі, творчыя навуковыя групы. У нас многа студэнтаў, якія маюць публікацыі, прычым у прастыжных часопісах.

Узровень, што толькі праз навуковую працу можна ўзяць навуковую творчасць на больш высокім узроўні.

— Якая значнасць, з вашага пункту гледжання, выкарыстання камп'ютэрных тэхналогій у адукацыі?

— Яе цяжка перавандзіць. Камп'ютэрныя тэхналогіі сёння паўсюдна — і ў адукацыі, і ў вытворчасці, і наогул у жыцці. Гэта — крываносная сістэма грамадства. А таму аўтоадаптанне такіх тэхналогій у рамках навування ў ВНУ — абавязковае для кожнага выпускніка. У адваротным выпадку можна казаць, што выпускнік, асабліва ў тэхнічных і прадумаваных галінах, — проста неадакванны.

Мы разумеем усё гэта. І ў межах фінансавых магчымасцей іскрэмса развіваецца камп'ютэрныя тэхналогіі ва ўніверсітэце. Вядома ж, працуе Інтэрнэт, чым могуць карыстацца і выкладчыкі, і студэнты. Магчымыя працы з камп'ютарам ёсць у кожнага, што дазваляе супрадуіцца і студэнтам вышэйшай іх вучэбнай і навуковай задачы.

— Ці наладжаны ва ўніверсітэце зямжныя сувязі? Геаграфічнае становішча горада абавязвае...

— Так, ёсць у нас сувязі з прэлым літаратура польскіх ВНУ, дзесяцігадовае сяброўства з універсітэтам імяекага Вайнгартна — гэта горад-пабрацім Брэста.

Што да польскіх ВНУ, дык мы бачым ва ўніверсітэце Седліц, Любліна, Беластока, адтуль едуць і да нас. Прычым кантакты не абмяжоўваюцца абменам дэлегатамі на высокім узроўні. Мы праводзім сумесныя канферэнцыі, нашы студэнты бываюць у Польшчы, а польскія — у Брэсце. Многія нашы выкладчыкі працуюць ва ўніверсітэце Польшчы, чытаюць там лекцыі.

— Сёння сувязі з украінскімі ўніверсітэтам. Тыя з нашых студэнтаў, хто вучыць украінскую мову, праходзяць там практыку — у Валынскім, Кіеўскім ўніверсітэце.

— Якія планы ва ўніверсітэце на будучыню?

— Сёлета мы адкрылі інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў і цэпер робім першы набор. Спартбюда 2-3 гады, каб ён запрацаваў на поўную моц.

Нам трэба пабудавана Інтэрнат, бо жылёвая праблема студэнтаў і выкладчыкаў стаіць вельмі востра.

Брост — памесным горад, а таму мы хацелі б пачаць падрыхтоўку спецыялістаў па мытным праве. Ёсць планы адкрыць эканамічны спецыяльнасці, а потым — і эканамічны факультэт. Рэгіён мае патрэбу і ў спецыялістах сельскагаспадарчага профілю, якіх мы можам рыхтаваць, прыкладам, на біялагічным факультэце.

Плану і задум шмат. На жаль, не на ўсе мае сродкі. Але ёсць высокапрафесійны, згуртаваны калектыв, які ўмее працаваць творча і эфектыўна.

— Дзякуй, Уладзімір Анесяевіч, за інтэрв'ю. І няхай усё ў вас атрымаецца.

Гутарыла Галіна ДАРАВІЧ.

Гімназія

Я выдатна памятаю той сонычны вясеньскі дзень, калі ўпершыню прыйшла вучыцца не ў сваю звычайную школу, а ў сапраўдную школу-гімназію № 199 (эканамічнай гімназіі № 5 Мінска яна стала называцца толькі пазней таго, як у 1994-1995 навукальным годзе прыйшла на "выдатна" атэстацыю). Гэта сёння гімназія называецца многія школы, а тады быў гэта першы такі вопыт у краіне. А для дзяцей праца было ўсё. І будынак — прыгожы, прасторны, з вальмі вокнамі, а галоўнае — новы, такі навуковы, што нават фара яшчэ добра не падсохла. І святочнае адкрыццё школы — сапраўднае, урачыстае, са шматлікімі гаспадарамі, кветкамі, хваляваннямі. Новы настаўнік, новыя зборы, новыя жаданні...

Як з'явілася ідэя адкрыцця гімназіі і чаму менавіта эканамічнай? Дырэктар гэтай навукальнай установы, Людміла Кузьмінна Карагіна, расказвае, што ў яе такая задума з'явілася пасля шматгадовай працы ў французскім ліцэі ў Цэнтральнаафрыканскай рэспубліцы. У 1990 годзе пачалося будаўніцтва, і ўжо ў 1992 годзе школа-гімназія атрымала сваіх першых вучняў. Напачатку планавалася некалькі профіляў навування, але потым засталіся два — фізіка-матэматычны і эканамічны.

Колькі сваіх надзей звязвалі настаўнікі і дырэктар з будучым гімназіяй, у якую на той час ужо ўключалі спробы сваіх фізічных і маральных сіл! Вучні не падраблялі пасябравалі адзін з адным, хоць і былі з самых розных школ Мінска, куды змяшчалі з працоўным рэжымам: уключыце? — па вострым і больш уроку. Акрамя пільна-лената вывучэння матэматыкі і англійскай мовы для дзяцей былі арганізаваны шматлікія спекуры — псіхалогія, гісторыя роллі і культуры Беларусі, вывучэнне мастацтва, харэаграфія, музыка і шмат чаго яшчэ.

На жаль, не ўсё, што планавалася, адбылося: жылёвая мяняецца, мяняюцца абставіны. Нагрузка

на іх, было ў большасці выпадках вышэйшым, чым у школах. За што любіць гімназісты сваю школу? За добрыя веды, сучаснае абсталяванне, утульнасць і цёплы адносіны паміж вучнямі і настаўнікамі.

У той жа час да педагогаў свае патрабаванні. Праблему кажуць, не мела і гэтай навукальнай установы два тэспіраванні, каб у ёй не працавалі выдатныя настаўнікі, сапраўдных знаўцаў сваёй справы. У

І вучні не падкачалі...

заўважыць дабрачынныя акты.

Але, скажыце мне, гэта ўсё не толькі ў гімназіях, гэта і ў звычайнай школе можна сустраць. Так, канешне, галоўнае, што дае магчымасць адначасова ўзровень ведаў — гэта працяг паступаючых у вышэйшых навукальных устаноў, а для выпускнікоў эканамічнай гімназіі № 5 гэтыя лічбы складалі 98 працэнтаў, што, згадаўшы, вельмі надзірна. Калі казаць пра ўдзел вучняў у алімпіадах, то і тут гімназія не падрабляе: пераможцамі раённых алімпіад былі 296 гімназістаў, гарадскіх — 60, рэспубліканскіх — 15, нават ёсць пераможца міжнароднай алімпіады. Больш за пэўнае гімназіястаў прымаў удзел у навукова-практычных канферэнцыях, сарод іх 181 пераможца раённых канферэнцый, 125 — гарадскіх, 47 — рэспубліканскіх, 43 — міжнароднай.

Зараз у гімназіі вучыцца 946 чалавек. Кожны год, пачынаючы з чэрвеня гэтага года, гімназісты здаюць экзамены, каб перайсці ў клас у клас. На пытанне, чаку прышлі вучыцца менавіта сюды, большасць дзяцей адказвае, што жадаюць атрымліваць веды, каб потым добра ўладкавацца ў жыцці (слова бацькоў, ка-

свой час у гімназіі працаваў Раіса Пятруха Кадрыка, Людміла Мікалаўна Дзіцвіч, Маргарыта Мікалаўна Рабчук, Ганна Георгіеўна Ясковіч, Людміла Яўгенаўна Жукоўская і іншыя настаўнікі, якім вельмі ўдзячыліся ў тым. З тых, хто пачынаў працаваць ад самага адкрыцця школы, і зараз працуе каля дзясяці чалавек, сарод іх — Людзіла Мікалаўна Лапета, Юры Мадэстаў Дзюльшын, Ангеліа Іванавіч Іўі, Святлана Іванаўна Пярэвава, Алена Аляксандраўна Герасімава, Вольга Васільеўна Скрыган і іншыя. Дырэктар гімназіі Людміла Кузьмінна Карагіна кажа, што рэдка калі памылкова ў настаўнікаў, калі баро іх на працу.

Сённяшня аднаўдзяцельнасці будучы вост у дзесятым выпускным эканамічнай гімназіі № 5 Мінска. У другой палове кастрычніка адбудзецца святкаванне юбілея, на які будзе запрошаны педагогі, бацькі, вучні, выпускнікі, а таксама — усе настаўнікі, якія ў свой час працавалі ў гэтай школе.

Таццяна ПАНАСКІНА, выпускніца гімназіі, студэнтка факультэта журналістыкі БДУ.

Навіны

Падарунак — камп'ютэрны клас

У пачатку новага вучэбнага года студэнтам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі выданы падарунак — сучаснае абсталяванне камп'ютэрны клас — прыпаднесла адкрытае акцыянернае таварыства "Прыорбанк". У ім яны будуць асвойваць банкаўскі інфармацыйны тэхналогіі.

Ажыццелены гэты практэсумна з кампаніяй "Сістэмныя тэхналогіі" — усе затраты на яго складаюць 100 мільёнаў рублёў. Характэрна, што ў камп'ютэрным класе будучыя спецыялісты навукальна рашаць канкрэтныя банкаўскія задачы і пэўным чынам адаптавацца да работы ў любой фінансавай установе.

Работнікі "Прыорбанка" дапамогуць студэнтам у асваенні гэтых тэхналогій. Дарэчы, старшыня праўлення гэтага банка Сяргей Касцючэнка — сам былы студэнт БДУР. І гэта — не адзіны такі спонсарскі практэс, узвядзення ім банка. Сарод найбольш значных — шэфства над дзіцячым домам у Радашковічах. За кошт сродкаў банка ўстаўляюцца камп'ютэры, камплектуюцца бібліятэка, ажыццяўляецца рамоні спальных карпусоў.

Пётр ШУБЯНОК.

Адміністрацыя Рэспубліканскага цэнтра дзіцячай анкалогіі і гематалогіі просіць дапамагчы

у зборы сродкаў на апагненню трансплантатнаму касцявога мозга Гераўскаму Дзіму, 1988 г.н., з дзіягназам: востры лімфобластычны лейкоз. Рэспубліка, і зьяўляючыся касцявама мозгам можа даць хвораму шанцы на выздаравленне. Роднаснага донара ў хворца няма. Пошук роднаснага донара ў Еўрапейскім банку донараў, аперацыя па забары клетак касцявога мозга і дастаўка іх у Мінск каштуе 20000 долараў ЗША. Разліковы рахунак 3622000001122 у АСБ "Беларусбанк", код 795 (для лічэння Гераўскага Дзімы). УНН 600395123. Загадзя ўдзячна за любую пералічаную суму.

Акадэмія паслядыпломнай адукацыі з 8 па 13 кастрычніка 2001 года

праводзіць

аўтарскі семінар-практыкум кандыдата педагогічных навук А.І.Фадзеева (Масква) "Псіхалагічнае суправаджэнне працэсу кіравання якасцю адукацыі". На семінар запрашаюцца прадстаўнікі органаў кіравання адукацыяй розных узроўняў, метадычных цэнтраў, псіхалагічных службаў і адукацыйных устаноў, якія вядуць эксперыментальную работу па кіраванні якасцю адукацыі.

Беларуская дзяржаўная акадэмія фізічнай культуры

аб'яўляе прыём у аспірантуру

па спецыяльнасцях 01.02.08 "Біямеханіка" і 03.00.13 "Фізіялогія". Тым, хто паступае ў аспірантуру, павінны да 1 кастрычніка прайсці гутарку з загадчыкам кафедры і меркаваным

3 калегіі Міністэрства адукацыі

Калі ўдосталы цяпла і святла

Тады ў таго ж вучня звычайнай школы, навучніца прафесійнага вучылішча ці каледжа, студэнта ВНУ (даказана на ўсе сто працэнтаў) будучы належны адносіны да вучбы. Так да таго дадасца, натуральна і незаўважна, дадасца ведаў, засваенне іх і асэнсаванне. Сам працэс іх набывання — само святло, дадатка да святла і цяпла фізічнага.

А калі (дакошчы тэлефоніка) вучань, студэнт на занятках апраўданы, але калектыв ад халаду, бо ў класе, аўдыторыі тэмпература ніжэй п'яно васьмі градусаў па Цэльсію, тады якім будучы камментарый да паказаных кадраў?..

У парадку работы паслядзенай чарговай калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (заўвага) якая п'яно васьмі градусаў па Цэльсію, тады якім будучы камментарый да паказаных кадраў?..

Даклад-паказанне, які зрабіла начальніца аддзела развіцця матэрыяльна-тэхнічнай базы Міністэрства Лілія Яўгенаўна Спаўна сведчыць: якой вартасці (у фізічным плане) будучы на вучальных установах краіны святло і цяпло ў сёлета навукальным годзе. Аперуючы скрупулёзна выверанай лічбавай інфармацыяй, Лілія Яўгенаўна прызнала, што падрыхтоўка ўстаноў адукацыі ў асенне-зімовы перыяд 2001 — 2002 гг. знаходзіцца лавоў складаным становішчы.

Перадольваючы цяжкасці, пераважаюць большасць навукальных устаноў, прадпрыемстваў і арганізацый ведаюць завяршыла работы па рамоне ацяпляльных кацельняў, цеплатрас, сістэм гарачага і халаднага водазабеспячэння, вентыляцыі, дахаў і інш. Працягваюцца работы па назапашванні неабходнай колькасці паліва для аўтаномных кацельняў.

Гэтую ў немолай ступені садзейнічаюць аператывныя групы па кардынальным правядзенню перадымовых падрыхтоўчых работ.

Міністэрства адукацыі распрацавала і своечасова прадставіла ў Міністэрства эканомікі ўзгоднены з адпаведнымі ўстановамі паліўны баланс на IV (2001 г.) — I кварталы (2002 г.).

Яшчэ сёлета, у маі, да ведама ўпраўленняў адукацыі аблвыканкамаў і Мінгарвыканкама, увогуле ўстаноў адукацыі рэспубліканскага падпарадкавання, было даве-

кв.м. (89 працэнтаў ад плана) дахаў.

Выкананне ўнутраных і санітарных работ складала 3402 млн.руб. Выбарачна і комплексна адрамантаваны 972 будынкі школ, 1173 дзіцячых дашкольных устаноў, 533 кацельні, 260 будынкаў ПТВ і пазашкольных устаноў, 195 будынкаў ВНУ і 96 ССНУ.

У падрыхтоўцы аб'ектаў адукацыі камунальнай уласнасці да новага навукальнага года выкарыстоўвалася дапамога шэфіў і дабрачынных арганізацый.

Напрыклад, у Мінскай вобласці шэфская дапамога складала 301 млн.руб. У Салігорск "Белкамі-ем" ААТ "Салігорскпрамбуд" аказана дапамога навукальным установам горада ў памеры 65,9 млн.руб. Паказальным будучы і прыклады з Стаўбужскага, Барысаўскага, Валожынскага, Капыльскага, Клецкага раёнаў. Падобнае тычыцца і Віцебскай і Брэсцкай абласцей у цэлым. Так, на Брэсцкім фінансавым дапамогу ў падрыхтоўцы школ да новага навукальнага года спансараў і шэфіў складала 317 млн.руб.

Прадпрыемства Баранавіч выдзелілі 145 млн.руб. (швейная фабрыка, Баранавіч ЖБК, прадпрыемства "Бархэм", "Торгмаш").

Адчуваючы дапамогу ўстаноў адукацыі ў падрыхтоўцы да новага навукальнага года і, зразумела, да работ іх у зімовым сезоне, аказалі замежныя спансары ў Магілёўскай вобласці (Чарушкі, Мсціслаўскі раёны). Не паскупіліся на сродкі "Каналскі фонд "Чарнобыль", італьянская фірма "Лэйзі".

...З-за адсутнасці ў калгасаў і саўгасаў грашовых сродкаў для набывання паліва, неабходнага для ацялення сельскіх школ аддзелы адукацыі райвыканкамаў вымушаны шукаць на гэтым мэты дадатковых значных сум. Складанасці з фінансаваннем, запавяжэнне па аплатах за атрыманне паліва не спрыяюць належнаму назапашванню паліва ў сельскіх школах Гродзенскай і Мінскай абласцей, п'янога бытавога паліва ў шэрагу раёнаў Гомельскай, Гродзенскай, Магілёўскай, магуты — у Мінскай, Гомельскай і Віцебскай абласцях.

Асабліва насцярожае становішча спраў з назапашваннем паліва на Гродзеншчыне. На 10 верасня ва ўстановах адукацыі вобласці

мелася 2035 т. вугалю (8,7 працэнта ад неабходнай колькасці), 25,4 працэнта торфабрыкету, 6 працэнтаў кацельна-п'янога паліва і 18 працэнтаў дроў.

Праверка выявіла, што ў Зэльвенскім раёне ад неабходнай колькасці вугалю на ацяпляльны сезон назапашана крыху больш чатырох працэнтаў. Прыкладна такі ж стан — на складах кацельняў Межырэцкай, Маньіцкай сярэдніх школ. На склад кацельні Пасуціцкай сярэдняй школы на час правяркі не было завезена ніводнага кілаграма паліва. Вельмі магутнымі тэмпамі дзе назапашванне дроў...

Шмат наваранню выклікае правядзенне вучэбных устаноўна-энергасабягальных мерапрыемстваў.

Цяпер Міністэрства адукацыі, органы кіравання адукацыі робяць заходы па ўхіленні вымушаных недаходаў па падрыхтоўцы школ, ПТВ, ВНУ, ССНУ да належнай функцыянавання ў зімовых умовах.

Успрэкчах па шэрагу вострых пытанняў, якія ўзнялі ў дакладзе Лілія Яўгенаўна, браў ўдзел намеснік начальніка Упраўлення адукацыі Гродзенскага аблвыканкама Віктар Антончык, прарэктар па адміністрацыйна-гаспадарчай рабоце Магілёўскага тэхнічнага ўніверсітэта Віктар Камар, начальнік аддзела тэхнічнага ўпраўлення Мінскага аблвыканкама Аркадзь Шуквіч, галоўны інжынер Беларускай політэхнічнай акадэміі Міхал Жураўкоў, старшыня Савета дырэктараў сярэдніх спецыяльных навукальных устаноў Мінска і Мінскай вобласці Іван Раклі, ято калегі з Віцебскай вобласці Тамара Арлова.

Першы намеснік міністра адукацыі Барыс Іванов (вё калегію) і намеснік міністра адукацыі Аляксандр Кушчов падсумавалі сказанае, прадпачалі ўдзельнікам паслядзенай ўстаноўна-энергасабягальнай (яго складалі супрацоўнікі ўпраўленняў адукацыі аблвыканкамаў, адказныя менавіта за матэрыяльна-тэхнічнае становішча навукальных устаноў у рэгіёнах, прарэктары па адміністрацыйна-гаспадарчай рабоце шэрагу ВНУ краіны).

У рабоце паслядзенай чарговай калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь прыняў удзел і галоўны спецыяліст апарата Савета Міністраў Генадзь Іванов.

Наш кар.

Наша адукацыя становіцца ўсё больш платнай. Мінуў у вечнасць той час, калі дзяржава брала на сябе галоўную функцыю па навукавым і выхавальным дзялях. Зараз гэта забяспечвае свайго маленькага грамадзяніна мінімумам ведаў, якія закладзены ў нацыянальнай праграме і вызначаны стандартамі. Больш свядомыя бацькі самі сталі клявішніцамі пражывання дзяцей для свайго дзіцяці. Сёння яны маюць права выбару — чаму, каму, калі і як вучыць іх нашчадкаў. На мой погляд, гэта пудоўна!

На патрабаванні такіх бацькоў першымі адгукнуліся чуйныя да грамадскіх настрояў прадпрыемствы, адукацыйныя і навукальныя установы. Сёння ўжо і дзяржаўныя інстытуты могуць задаволіць жаданні самых пераборных бацькоў. Для нашых навукальных устаноў — платныя паслугі сталі правільным кірункам на выжыванне. Яны — пастаянная, гарантыяна крыніца даходу.

У Фрунзёўскім раёне сталіца 32 дашкольных устаноў аказваюць бацькам платныя дадатковыя паслугі. 562 дзіцячых садкоў у мікрааёне Сухарава — адзін з іх, і ён жа — адзін з першых, які пачаў зарабляць на сябе грошы. Сёння ўжо можна сказаць, што дзякуючы платным паслугам ён вырашае многія свае праблемы, расквітнеў і карыстацца папулярнасцю сярод насельніцтва. Калі я прыйшла на сустрэчу да загадчыцы садка, у яе на прыёме акрамя былі дзве дачкі і адзін уладкаваў сваё дзіця ў садок. Яны чулі толькі добрыя весткі пра яго і гатовы былі плаціць за дзіцячымі грошамі дзеля свайго дзіцяці. 562 садкоў нідзе не сустракаюцца не ў рэкламе, аднак часта ў групы існуе.

Тацяна Яўгенаўна Капеева, гаспадарка 562 дзіцячых садкоў, прыгожая і ініцыятывная жанчына, прыемны і кампетэнтны суразмоўца. Наша гаворка тычылася не толькі прашытага ўстаноўнага, але і ўсёй сістэмы дашкольнай адукацыі. Сем гадоў таму, калі Тацяна Яўгенаўна ўзяла на сябе кіраванне новым дзіцячым садком, мікрааён Сухарава толькі будаваўся. Акрамя жылых дамоў і ўстаноў першай

не ператамаліся. На сёння ў студыях ёсць усё для якаснай працы. Возьмем, напрыклад, студыю тэатральна-харэаграфічную. Касцюмы для выступленняў шыюцца ў спецыяльным атыле. Прогожыя, на ўсё ўзросты. Можна апраўдана любіць казку. А дзякаваць якія робіцца!

Пра сваіх студыйных педагогаў Тацяна Яўгенаўна адзначае так, што гэтыя людзі, якія кіруюцца ў сваёй рабоце не толькі жаданнем зарабіць грошы, проста здзіўляюць творчым гарэнем,

Вопыт

Платныя паслугі: стратэгія выжывання

патрабай падзяліцца сваімі ведамі з дзецьмі, творчым прыгожым вачок сабе. Яны — унікальныя кадры, таму з імі цікава жыць побач. Яны ж і даюць садку магчымасць развіцця.

За мінулы год дзіцячы садок № 562 зарабіў калі перавесці на у.а. дзесяці 10 тысяч, з іх больш за тры тысячы пайшлі на сябе. Замыслиў старую мода на новую, зручную і прыгажэбную, у трох групах поўнаформальна прадметна-гульнявое асяроддзе. Выхавальнікі групу, дзеі з якіх займаюцца ў платных студыях, атрымліваюць у дадатак да аплаты 5 працэнтаў ад канкрэтнай заробленай сумы. Выхавальнік і педагог студыі супрацоўнічаюць паміж сабой. Яны праводзяць сумесныя мерапрыемствы, падтрымліваюць адзін аднаго. Паміж работай студыі і работай выхавальніц груп існуе перамяшчэнне. Таму і вынікі — высокія.

Нагледзім на тое, што на працу ў студыю педагог прымае адзін часова з 1 кастрычніка па 31 мая, загадчыца лічыць іх сваімі і не адасобляе ад усёго калектыву, называючы іх усе працаўніцамі садка камандай, якія ўмеюць робіць адну справу.

самі 375 рублёў у дзень. Многа гэта ці мала, цяжка сказаць. Бо што для аднаго мала, то для іншага значна. Колькі каштуе дзяржава ўтрыманне аднаго дзіцяці — падлічыць цяжка. Тацяна Яўгенаўна мяркуе, што нагледзім на ўсё дзяржаўны фінансавы складанасці павяшчае плату за дзіцячы садок нешта. Гэта можа прывесці да развалу сістэмы (вочны суседзю-расіяне пра гэта і сведчыць), да адмаўлення бацькоў ад паслуг дашкольных устаноў. Аднак дзяржава трэба дапамагчы, і варыянт з платнымі дадатковымі паслугамі — самы лепшы.

У сучаснага дзіцячага садка ёсць тры кірункі для дзейнасці — работа па нацыянальнай праграме "Палеска", арганізацыя платных дадатковых паслуг і аказанне дапамогі самі (праца ў вачерні час, гувернантка). Тацяна Яўгенаўна называе гэтыя напрамкі перспектыўнымі і цікавымі, такімі, якія могуць вывесці дашкольную сістэму на новы ўзровень. Можна, і на фінансавую самастойнасць устаноў. Але гэта ўжо — іншая размова.

Святлана КІРСАНАВА.

У Віцебску адкрыўся пасля рэканструкцыі дзіцячы яслі-сад № 26 гарадскога аддзела адукацыі. У выніку рамонтнага ўз'яду змяніла свой выгляд літаратурна-гульнявая пакой і спальня, музычная зала і нават дзіцячая пляжычка. На ЗДБМКУ: дзіцяе падабавіца ў садку.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛТА.

Па старонках Інтэрнета

Новая праграма інтэграцыі навукі і вышэйшай школы Расіі

У Расійскай Федэрацыі на ўрадавым узроўні прынята федэральная праграма "Інтэграцыя навукі і вышэйшай адукацыі Расіі на 2002-2006 гг.". Прэм'ер-міністр Міхал Касьянаў паставіў свой падпіс пад адпаведнай паставі ўказ да распаўсюду аналітычнага праекта, дзеянне якога заканчваецца 2002 годам. І тады, і зараз галоўнай мэтай застанецца стварэнне адзінай адукацыйна-навукальнай сістэмы — ВНУ — дактарантура. Дзеянне гэтага было вырашана стварыць на базе ўніверсітэтаў, акадэміяў і НДІ вучэбна-навуковых цэнтраў, дзе 6 таленавітых студэнтаў маглі праводзіць даследаванні сумесна з вядомымі вучэнямі, удзельнічаць разам з імі ў навуковых канферэнцыях і экспедыцыях. Былі адкрыты 68 тых цэнтраў у Маскве і Маскоўскай вобласці, 19 — у Санкт-Пецярбургу, 11 — на Урале, 22 — у Сібіры і 6 — на Далёкім Усходзе.

Да сённяшняга часу сумам магутным бокам расійскай адукацыі застанецца матэматыка, а таксама прыродазнаўчыя навукі. Большасць вучэбна-навуковых цэнтраў маюць менавіта такія накірункі. Цяпер, якія займаюцца гуманітарнымі, медыцынскімі, сацыяльна-эканамічнымі і педагогічнымі даследаваннямі — адзіны.

Дзеянне паставілі функцыянаваць вучэбна-навуковым прытрымліваючы менавіта гэтыя накірункі, матэрыяльна-тэхнічнаю базу, інфармацыйнае забеспячэнне. Сённяшні ж рэаліі — састарэлыя падручнікі і метадыкі, дзеці не самае сучаснае аб-

стаўленне. Абмежаванні застаюцца пакуль і магчымасці заахвочваць да матэматыкі, удзелу ў розных міжнародных мерапрыемствах, якіх у адукацыі навукаў важным у плане абмену ведамі. У сувязі з гэтым зразумела трэба расійскай навуковай грамадскасці, бо абсалютна яна, што без належнай фінансавай падтрымкі праграма інтэграцыі навукі і вышэйшай школы асуджана на правал.

Ваенныя зборы вяртаюцца ў школу

Наступным летам многія вучні старшых класаў Падмаскоўя накіруюцца на ваенныя зборы, аналагічныя тым, якіх у савецкія часы былі неад'емнай часткай школьнай праграмы. Дзімлі абласны ўрад прыняў за аснову Праграму мер па забеспячэнні падрыхтоўкі грамадзян вобласці да ваеннай службы. Гэтая паставі яшчэ будзе даспаўняцца, але ваеннаму падрыхтоўцы ўжо адпаведныя планы. Так, выхавальнікі абавязаны ваеннага камандыра Маскоўскай вобласці, палкоўнік Васіль Сырамятнік падпаліць, што вучні ў рамках школьнага курса асноўнае бяспечнае жыццядзейнасці падчас летніх канікулаў будучы на п'яць дзён накіруюцца ў лятнікі, створаныя на базе вайсковых часцей. Там яны "адольваюць" на практыцы прымяненне тэарэтычных ведаў у галіне абароны і ваенных дзеянняў. Летняя мабілізацыя з'яўляецца толькі хлопчачыя, дзяўчачыя варажана больш грунтоўна вучацца медыцыне на працягу вучэбнага года.

Новае ўвядзенне наўрадці выклікае захапленне ў саміх вучняў і іх бацькоў, бо ў многіх планах на "апошнія лета дзяцінства" зусім іншыя: адпачынак, падрыхтоўка да паступлення ў ВНУ і г. д.

На візіт да наркалага

Расійскі ўрад мае намер арганізаваць у наступным годзе масавыя прафілактычныя агляды школьнікаў па прадмет ужывання наркотыкаў. Такое рашэнне было прынята на рабочай нарадзе па пытаннях барацьбы з наркаманіяй і незаконным абаротам наркотыкаў рэспублікі, якая адбылася ў Маскве 24 верасня. Пакуль што ўлады не вызначылі з тым, які часта і ў якіх класах будучы праводзіцца такіх аглядаў. Не вызначана пакуль таксама медыцынскіх работнікаў, якіх будучы годны займацца.

Урад таксама вырашыў, пачынаючы з наступнага года, адкрыць на базе інстытута павышэння кваліфікацыі педагогічных работнікаў курсы, дзе класныя кіраўнікі будучы вучыцца змагацца з дзіцячай наркаманіяй, своечасова яе выяўляць і весці прафілактычную работу. Акрамя таго, плануецца арганізаваць розныя майстар-класы наркалагічнай сітуацыі ў краіне, каб атрымліваць больш дакладныя весткі аб распаўсюджванні наркаманіі сярод розных сацыяльных і ўзроставаў груп насельніцтва Расіі.

Між тым многія прадстаўнікі грамадскіх арганізацый лічаць укараненне абавязковых аглядаў падрыхтоўку вучняў да наркаманіі ў школах шляхам павышэння эфектыўнасці выхавальнай і растлумачальнай работ.

Маладыя спецыялісты ідуць у школы

Упершыню за апошнія пяць гадоў на наступны год ідуць на працу ў школы горада 21 маладая спецыяліст, што з'яўляецца для невялікага горада абсалютным рэкордам. Маладыя наставнікі матэматыкі, фізікі, рускай і замежных моў трапілі на працу ў Арцём пасля заканчэння ВНУ Уладзіслава і Усурыйска. Кожнаму з іх прадставіліся службовыя кватэры або пайкой у новым інтэр'еце, гарантыяныя штомесячны заробак і ўсе магчымасці для творацтва і павышэння свайго прафесійнага ўзроўню.

Дазволена прагульваць суботу

На старонках "Настаўніцкай газеты" паведамлялася ўжо аб рашэнні Маскоўскага ўрада ўвесці абавязковае павышэнне навукаў для вучняў ніжэй, гімназіі і спецыялізаваных школ горада.

Восеньскі парад школьнікаў

Ужо некалькі гадоў запар саратываюць улады імяніцы адзначаць і верасня з вяснінскімі размахам. На гэты раз у горадзе быў арганізаваны сапраўдны вучэбны парад, у якім прынялі ўдзел больш чым 6 тысяч школьнікаў. Кожны раён прадставіў сваю тэатрыялізаваную кампазіцыю — перад гледацямі прыйшлі юныя працаўнікі палёў, спартсмены, пажарнікі. Найбольш эфектыўна выглядалі падлеткі ў расках вучэбна-паркова-прыходскіх вучальняў з гістарычнай часткай парода.

У дзень ведаў таксама былі праведзены ўрокі патрыятычнай накіраванасці "Я — грамадзянін Саратаўскай вобласці" і адкрытае кацельнае школа-інтэрнат. Гэты навукальны ўстаноў разлічаны не толькі на вучэбна, але і кругласутачнае правядзенне. Вучэбны ўзрост будучы хлопчыкі з 5 па 11 клас. Вайсковую прысягу вучні прымаюць не будучы, таму перад выпускімі адорыты самі шырока выбар будучых прафесій, у тым ліку і грамадзянскіх.

Адукацыя на Украіне чакае рэформы

У Пушчы-Вадзіцы, што паблізу Кіева, адбыўся трохдзёны міжнародны семінар, арганізаваны ў рамках Праграмы падтрымкі стратэгіі рэформавання адукацыі. Мерапрыемства было дастаўлена прадстаўніцтвам — удзел у ім узялі прадстаўнікі Міністэрства адукацыі і навукі, міжнародных навукавых арганізацый з

ЗША, Польшчы, Венгрыі, Славеніі, вядомых навукоўцаў, палітыкаў, экспертаў у галіне адукацыі. Галоўнымі мэтамі семінара з'яўляюцца павышэнне ролі аналітычных даследаванняў у фарміраванні дзяржаўнай адукацыйнай палітыкі і падрыхтоўка канкрэтных рэкамендацый распаўсюджвання нацыянальнай даследавання адукацыі.

Колькі каштуе навучанне ў Пецеры

Колькасць платных месцаў у дзяржаўных ВНУ Санкт-Пецярбурга ў бягучым годзе ўзрастае больш чым на 2 тысячы. У Калітэ па навуцы і вышэйшай школе мёрны павелічэнні, што згодна дадзеным на жывяць на платнае навучанне паступіў 7191 першакласнік. На той жа перыяд мінулага года было крыху больш за 5 тысяч чалавек.

Галоўнай прычынай павелічэння колькасці платных месцаў з'яўляецца надзвычай высокі конкурс у дзяржаўныя ВНУ. Так, гэтым летам конкурс на бюджэтных месцах павялічыўся на значнае павелічэнне іх колькасці, склаў 1,9 супраць 1,7 у мінулым годзе.

Сёння судзіліны студэнтаў-платнікаў і бюджэтных у п'яноўнай сталіцы складаюць адпаведна 20 і 80 працэнтаў. Сярод кошт дзяржаўнага навучаня складае каля 1 т.с. долараў ЗША.

Намічваюць спецыяльнасці, а бяссплатна — усяго 470. У Санкт-Пецярбургскім дзяржаўным універсітэце сітуацыя іншая: бюджэтных месцаў удвай больш, чым платных. Літаральна конкурс і платнага набору застаюцца юрыдычны, эканамічны, філалагічны факультэты. Тых, хто жадае вылісці свае кваліфікацыі на навучанне на прыродна-навукаў факультэтах, не набралася і дзесятка чалавек.

Самыя дарагія факультэты горада — корфак СПДУ. Ціна навучаня на дзённым аддзяленні тут даеся амаль 1500 долараў ЗША за семестр. Пры гэтым, каб паступіць на бяссплатную форму навучаня на гэтым факультэце, па словах бацькоў, трэба даць кабар у памеры каля 10 тысяч долараў. Наступным па папулярнасці з'яўляюцца эканамічны і філалагічны факультэты, дзе адзін год навучаня каштуе каля 2-2,2 тысяч долараў.

Што датычыцца працэдур паступлення, то, як правіла, конкурс на платнае аддзяленні ў значнай ступені ўмоўны. Прыёмная камісія вызначае пражаныя бал. Калі абітурыент павінен неабходна суму балаў (а гэта было амаль што заўсёды), яго залічваюць. Як толькі набірваецца неабходная колькасць студэнтаў, прыём спыняецца.

Студэнты, якіх вучацца за непаховасці. Выдаткі ж, наадварот, маюць шанец праз два семестры перайсці на бяссплатную форму навучаня. Групы ў ВНУ, як правіла, змяшчаюць выкладчыкаў можа нават і не ведаць, хто з яго студэнтаў вучацца за грошы, а хто бяссплатна.

Высокія стандарты бізнес-адукацыі

Праграмы бізнес-навучаня па спецыяльнасці "Майстар

дзелавага адміністравання" прапаноўвае ў 10 ВНУ Санкт-Пецярбурга. Нагледзім на аднолькавыя назвы, праграмы па ўсіх навукальных установах розныя. Улічваючы такую сітуацыю Міністэрства адукацыі Расійскай Федэрацыі заахвочвае мінімальныя патрабаванні да праграм. Так, дзяржаўны дыплом аб дасягненні да вышэйшай адукацыі з прысваеннем кваліфікацыі "Майстар дзелавага адміністравання" могуць выдаваць навукальныя ўстановы, якія распрацавалі вучэбны план, разлічаны мінімум на 1000 адукацыйных гадзін на працягу не менш аднаго года на дзённым і не менш 1,5 года на вачерні аддзяленні.

Сёння ў Расіі такі дыплом маюць права выдаваць 30 ВНУ, з якіх знаходзяцца ў Санкт-Пецярбургу. Кошт вагаецца ў межах 3-7 тысяч долараў ЗША за поўны курс навучаня. Ачыслены бізнес-школы ў асноўным растуць спецыялістаў для расійскіх прадпрыемстваў з улікам асаблівасцей эканомікі краіны.

Побач з ачысленым на рынку адукацыйных паслуг прапаноўваць свае праграмы бізнес-навучаня і замежныя ВНУ. Так, Стагосбургская школа эканомікі ў Пецярбургу прапаноўвае курс за 8 тысяч, а Адрыяўнік універсітэт Валікабурга — за 10 тысяч долараў ЗША. Наваучае на заходніх альбо сумесных праграмах, у адрозненне ад расійскіх, ачысленыя на англійскай мове.

Дыплом майстра дзелавага адміністравання ачыслены дзеверы як у расійскіх, так і ў транснацыянальных кампаній, што працягваюць на расійскім рынку. Такая прада вельмі прэстыжна і перспектыўна, з гарантыяным высокім заробкам. Пра ўзровень выкладання на курсах сведчыць і тое, што сярэдні ўзровень беспрацоўных не сустрачаецца.

Па матэрыялах Інтэрнета падрыхтаваў Уладзімір МАТУСЬКІЧ.

Паэтычны каляндар

Верасень

7 верасня — 210 г. з дня нараджэння Джузэпе Джакоіна Бэлі (1791 — 1863), італьянскага паэта.
14 верасня — 680 г. з дня смерці Дантэ Аліг'еры (1265 — 1321), вялікага італьянскага паэта.
18 верасня — 30 г. з дня смерці Аляксандра Пракоф'ева (1900 — 1971), рускага савецкага паэта.
24 верасня — 180 г. з дня нараджэння Цыпрыяна Норвіда (1821 — 1883), польскага пісьменніка, мастака, скульптара.

Джузэпе Джакоіна Бэлі

Хрэсьбіны сына

О, як ты прыфранціўся! Божа мой!
Ва ўборы новым едзеш у карэце.
І за табою лавіць слодыч дзеці.
Ты ўвесь народ на балі склікаеш свой.

Тупы асёл з бязмозглай галавой!
Ці ж хрэсьбіны твае адны на свеце?
І ты — ці маеш гэта на прыкмеце? —
Папоўніў свет яшчэ адным слугой.

Віно на балі лясца і іскрыцца —
П'юць за таго, хто не пазбегне бед.
Хто будзе радзі супу з чачавіцы.

Няшчасны, уцяміце лепш як след,
Што лепш у нас; на Божы свет з'явіцца?
Або зусім не бачыць гэты свет?

Дантэ

***

Я часта разважаю, і не дзіва,
Што пахудзеў і нейк увесь пагас,
І з жалю да сябе скажу тужліва:
"Хто перажыў такое хоць бы раз?"

Амур умее нападаць імкліва —
Ён выбірае той журботны час,
Як пацудзіць галосіць праразліва,
А думка ўсё адна, усё пра вас.

І, каб рассяець некажасмучэнне,
Шукаць ратунак я іду хутчэй —
Хачу я ўбачыць вас хоць на імгненне.

І толькі ўбачу — зноў няма надзей,
І, перажыў не могуць ўзрушэння,
Душа імкнецца выравацца з грудзей.

***

Нас пацудзіць каханні выдас.
Яго схаваць у сэрцы немажліва.
Імчыць Лізета з думкай ганарлівай,
Што хутка мара здзейсніцца яе.

Вось перад ёю вежа паўстае.
За часам сочыць там душа цярдліва.
І строгі голас кажа незлычліва:
"Прытулку гэта крэпасць не дае".

І дзень, і ноч царуе ў ёй другая.
Яна прышла без сніптару сюды.
Амур камуеці часам памагае.

Аднач Лізета бедная ўцякае,
Бжыць сама не ведае куды
І не адно сябе — Амура лае.

Аляксандр Пракоф'еў

Дзе мая Расія пачыналася?

Дзе мая Расія пачыналася?
За жывом у полі ды слябой.
Чым мая Расія асыжэлася?
Ладажскае чыстага вадой.

Чым яна шумела ў цымнянай далечы?
Як і ў сэрцы, буро-бядой.
Чым яна бурліла, не спіхаючы?
Гневам і салёнаю слёзай.

Чым мая Расія красавалася?
Квешенню ці летам, ці вясной.
Ад якога гора адбівалася?
Ад таго, што пагражала ёй.

Дзе мая Расія рассялілася?
На лясных узгорках лі вады.
Я мая Расія вяселілася?
Так, што часам плакалі лады!

Цыпрыян Норвід

Родная мова

"Маланка блісне — час грывець грывотам!
Іржанне, тупат кокей, зноў і шум.
Спачатку справа!.. Мова? Думка? Потым!
Дык мова ж родная аддалена на глум!" —
Крычаў Ваяка.

Час рабіць высновы.

І Лірнік адказаў: "Не вастрые мяча,
Якім сяжуч Ваякі з-за пляча,
А творы дзіўныя — ратунак мовы!"

Пераклад
Яўген Міхалюк

Усміхнёмся разам

Вартасць скнары

Прагуляваўшыся аднойчы па ўзбярэжжы Тэмы, вялікі шатландскі паэт Роберт Бэрнс мімаволі стаў сведкам выратавання аднаго багача, які ўпаў у раку.

Неякі бядняк, рызкувачы ўласным жыццём, вышчупіў яго з вадзі. Калі багачы апынуўся на беразе, ён ўзнагародзіў свайго выратавальніка медальком вартасці ў 1 пені.

Сабраліся прахожыя, зважылі, і калі яны даведзіліся пра неабуднае скупства багача, меліся зноў саўтурхнуць скараў у вадзі. Але тут умяшлася Бэрнс.

— Паглядзеце яго, — сказаў паэт, — пану багачае лепш вядома, чаго ён варты.

Падрыхтаваў
Кастусь КАРНЯЛЮКПАНЯДЗЕЛА,
1 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добры раніца, Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.25 Навіны.
7.10 Добры раніца, Беларусь!
9.10 Рэзананс.
10.00 "Марская паліцыя".
11.00 "Чалавек мора".
12.15 Час мясцовы. Рэпартажы з вёлак.
12.40 Сфера. Навукова-папулярная праграма.
13.00 Да юбілея народнай артысткі СССР і народнай артысткі Беларусі А. Клімавай. Дак. фільм "Апошні спектакль".

13.35 "Давай пажэмімса". Маст. фільм.
15.20 "Жулі Леско". 4-я серыя.
17.00 "Марская паліцыя".
17.50 Фільм братоў Люм'ер.
18.20 Зона Ікс.
18.35 Футбол. Чэмпіятат Беларусі. "БАТЭ" (Барысаў) — "Белшына" (Бабруйск).
19.25 І. Касталеўскі і В. Сотнікова ў меладраме "Снедзіне з вітам на Эл-бурс".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.40 "Чалавек мора".
22.30 Сталіны.
22.55 Плянета "АРТ".

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

АўТОРАК,
2 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добры раніца, Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 Навіны.
9.15 "Марская паліцыя".
10.00 Арсенал. Праграма пра армію.
10.25 Сталіны.
11.00 "Чалавек мора".
11.45 Фільм братоў Люм'ер.
12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 Меладрама "Восенніе сны".
14.20 "Скарбы сусветнай культуры".

15.15 "Прывітанне асветы, дзеці".
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйштэйны".
16.05 "Піць цуды".
16.15 "5x5". Праграма для старшакласнікаў.
17.00 "Марская паліцыя".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Масква—Мінск".
18.50 "Сабакі не нараджаюць колах". Маст. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.40 "Чалавек мора".
22.30 Спорт-кур'ер.
22.40 Ток-шоу "Справа жанчынства".

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

СЕРАДА,
3 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добры раніца, Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35 Навіны.
9.15, 17.00 "Марская паліцыя".
10.00 Здароўе. Тэлечасопіс.
10.25 Сал мары.
11.00, 21.40 "Чалавек мора".
12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 В. Залатукін і П. Кадэчыкаў у маст. фільме

"Наша прызнанне". 1-я серыя.
14.15 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Прывітанне асветы, дзеці".
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйштэйны".
16.05 "Піць цуды".
16.15 "5x5".
18.20 Зона Ікс.
18.30 Галісія прафесіянала.
18.55 М. Грымфіт і Т. Берэнджэр у трылеры "Змова".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.30 Спорт-кур'ер.
22.40 Крымінальнае дасле.

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

НАЦВЕР,
4 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добры раніца, Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 Навіны.
9.15, 17.00 "Марская паліцыя".
10.00 Дзе чалавек. Галія і Георгій Марчакі.
10.25 "Героіст" "Універсіал".
10.45 Пра ўдзел зборнай Беларусі ў Сусветных летніх студэнцкіх гульнях у Пекіне. Перадача 1-я.
11.00 "Чалавек мора".

12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 "Наша прызнанне". Маст. фільм. 2-я серыя.
14.15 Дак. серыя "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Прывітанне асветы, дзеці".
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйштэйны".
16.05 "Піць цуды".
16.15 "5x5".
18.20 Зона Ікс.
18.40 Л. Тэйлер і Р. Файн у меладраме "Анегіт" паводле рамана А. С. Пушкіна.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

ПЯТНІЦА,
5 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добры раніца, Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.50 Навіны.
9.10, 17.00 "Марская паліцыя".
9.55 Іюнісця.
10.20 Тэлевітані.
10.45 "Рыцары XXI стагоддзя".
11.05 "Выселі над Вібска". Дзіцячы вакальны ансамбль "Боры Бах" (Азербайджан).
11.25 "Героіст" "Універсіал". Перадача 2-я.

12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 "Наша прызнанне". Маст. фільм. 3-я серыя, заключная.
14.05 Галісія прафесіянала.
14.30 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Прывітанне асветы, дзеці". Дак. серыя для дзяцей.
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйштэйны".
16.05 "Піць цуды".
16.15 "5x5".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Армія Рэспублікі Беларусь".
19.15 Меладрама "Асабісты рахунок".

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

СУБОТА,
6 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны.
7.10 Іюнісця.
7.40 "Рака надзеі".
8.30 Беларускае дваццатка.
9.15 Кіно "Салдаты мафіі".
1-я серыя.
10.20 Вада лато.
11.00 Каралеўскае памяня.
11.25 Перадача для дачнікаў.
11.50 "Урок майстра".
12.10 Мультифільм "Душа".
12.15 "Мішэн у ямку".

13.25 "Спектр" Шыманскі. 3-я серыя "Ракавое каханне".
15.20 Сталіна.
15.45 Здароўе.
15.55 Футбол. Адборчы матч чэмпіянату свету. Уэльс—Беларусь. У перапынку і па заканчэнні — трэйс тайм.
18.35 23 дакладных крыніц.
19.20 Лёс чалавека. Дарэфэй Жу.
19.45 Тэл. Дзіно. Кіно. Вынікі III Нацыянальнага кінафестывалу ў Брэсце.
20.10 "На перакрыжаванніх Еўропы". Тэлефестываль беларускай песні.
21.00 Панарама.
21.45 Спорт-кур'ер.
22.00 Меладрама "Правілы вяртання".

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

НЯДЗЕЛЯ,
7 КАСТРЫЧНІКА
БЕЛАРУСКАЕ
ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00 Навіны.
7.10 "Рака надзеі".
8.10 "Агрэсав".
8.35 "Арсенал".
9.15 Іюнісцяе кіно. "Салдаты мафіі". 2-я серыя.
10.15 Тэлевітані.
10.45 "Усе на арбіту".
11.55 Маст. фільм-казка. "Пра Чароўную Шапачку". 1-я і 2-я серыі.
14.10 "Спяваць, душа!". Міжнародны фестываль народнай творчасці. Сямейная фальклорная ка-

лектыва (Дзяржаўскі раён).
14.40 "І ішлі афіцыйна асобы".
15.15 Свет і мы.
15.35 Кінапавесць "Пудзіла". 1-я і 2-я серыі.
17.50 Крымінальнае дасле.
18.15 "Сустрача ў Траецкім" з Аляксандрам Дамараўскім.
18.45 "Час мясцовы". Рэпартажы з вёлак.
19.10 Плянета "АРТ".
19.40 Тэлебарометр.
20.00 Панарама.
20.30 Камедыя "Я не смею, але я лясца".
22.00 Спорт-кур'ер.
22.10 Футбол. Кваліфікацыйны матч Кубка еўра-

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.

Тэлепраграма

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Сямейная тайна".
10.00 "Весткі".
10.30 "Фішкі". Кіначасопіс.
10.45 "Кобра". Фільм 1-й "Заморожаны транзіт".
16.00 "Весткі + Падрабязнасці".
16.30 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
18.00 "Зладзеяка".
19.35 "Мясцовы час".
"Весткі—Масква".
19.55 Дэтэктыў "Пуаро Агаты Крэйці. Збойства Роджэра Акрояда".
22.00 "Весткі + Падрабязнасці".
22.30 "Весткі—Масква".

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 23.00 "Навіны культуры".
7.30 Вясенняя кінапавесць "Па твайго парогі".
8.45 "Музычны салот". Канцэрт у Акадэміі Генштаба.
9.40 "Дакументальны экран".
10.35 "Сферы". Міжнародны агляд.
11.15 "Марыца". Мультифільм.
11.45 Гістарычная драма "Дзімідавы".

13.00 "Прыгоды Мурылі", "Тат сядзе!". Мультифільм.
13.30 "Разам з Фабалем".
13.45 "Усе суры Карана".
14.05 "Жывое дрэва размастаў".
14.15 "Архітэктурная галерэя".
14.30 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
15.00 Навіны.
15.10 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
16.00 "Дакументальны экран".
17.00 "Небяспэка ў небесах".
17.30 "Навіны культуры".
17.50 "Век Рускага музея".
18.15 "Маргерыт Валан".
19.00 "Карцізіна".

19.15 "Партрэты ў камені". "Павержаны будзе Ваі-лон". Фільм 1-й.
19.45 "Доброй ночы, малыш!".
20.00 "Грама Шылера". Спектакль тэатра "Сучасны".
21.35 "Што рабіць?".
22.30 "Ад кінавантагарда да відэарту". "Усе мы крыку коні...".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00 Сёння.
5.15, 6.20, 13.25 Крымінал.
5.20, 7.15 У запас.
5.35, 6.40, 13.40 Афіша.
5.40, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.

5.45, 6.45 Пром'ера НТБ "Піць хвілін з Наважонавым".
5.50, 6.50 Вялікія грошы.
6.35, 7.40 Карданы вал.
7.55 Крымінал. "Чыстасардэчнае прызнанне".
8.25 Служба выратавання.
9.25 Надзея.
10.40 Лялька.
11.25 Фільм "Будні і святы Серафімы Глюкінай". 1-я серыя.
13.50 Ток-шоу "Проста Марына".
15.00, 18.00, 21.00, 23.05 Сёння.
15.30 "Салон прыгажосці".
17.40 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Далыбайшчыкі".
20.00 Скапанасці.
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Сямейная тайна".
10.00 "Дыялогі пра жывёл".
10.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі + Падрабязнасці".
16.30 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
18.00 "Зладзеяка".
19.35 "Мясцовы час".
"Весткі—Масква".
19.55 "Рускі тэлевізійны рамана". "Сямейная тайна".
20.45 Дак. фільм "Адзін дзень у версіі".
22.30 "Мясцовы час".
"Весткі—Масква".

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 17.30, 23.00 "Навіны культуры".
7.30 Камедыя "Міхалевель".
8.15 Музыка барока ў Партызанскіх палатах Маскоўскага Крамля.
8.40 "Пра на палітры ў чатыры рукі".
9.40 "Малыя востраў". Дак. фільм.
10.20 "У нашым доме".
11.00 "Хатчык-з-пальчык". "Слон і москва".

11.45 "Дзімідавы". 2-я серыя.
13.00 В. Шукшын. "Мільярдэр, мадам!".
13.30 "Разам з Фабалем".
13.45 "Справа жывяцкава".
14.15 "Улада факта".
14.30 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
15.00 Навіны.
15.10 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
16.00 "Спэнаграма".
16.30 "Расійскі кур'ер".
17.00 "Звышнатура". "У мікрасвеце".
17.50 "Дварцовыя тайны". Дак. фільм.
18.15 "Цытата з жыцця". Акадэмія Георгія Арабукі.

18.55 "Доброй ночы, малыш!".
19.10, 20.30 Канцэрт Дзяржаўнага аркестра "Віртуозы Масквы" і аркестра "Салісты Масквы".
20.05 Дак. фільм.
21.25 Камедыя "Мадэль".
22.30 "Форма".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30 Сёння.
5.15, 6.20, 13.25, 17.40 Крымінал.
5.20, 7.15 У запас.
5.35, 6.40 Афіша.
5.40, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.
5.45, 6.45, 7.45 Піць хвілін з Наважонавым.

5.50, 6.50 Вялікія грошы.
6.35, 7.40 Карданы вал.
7.55 "Далыбайшчыкі".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.05 Сёння.
9.25 "Вялікі сакрэт для маленькай кампаніі".
10.25 Падарожжы натураліста.
11.25 "Будні і святы Серафімы Глюкінай". 2-я серыя.
13.40 Афіша.
13.50 Ток-шоу "Проста Марына".
15.30 "Салон прыгажосці".
16.40 "Хуткая дапамога".
18.35 Герой дня.
18.55 "Далыбайшчыкі".
20.00 Скапанасці.
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Сямейная тайна".
10.00 "Дыялогі пра жывёл".
10.30 "Санта-Барбара".
16.00 "Весткі + Падрабязнасці".
16.30 Тэніс. "Кубак Крамля-2001".
18.00 "Зладзеяка".
19.35 "Мясцовы час".
"Весткі—Масква".
19.55 "Сямейная тайна".
21.00 "Спрут заліва Шэлі-кава".

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 17.30, 23.00 "Навіны культуры".
7.30 Камедыя "Міхалевель".
8.15 Музыка барока ў Партызанскіх палатах Маскоўскага Крамля.
8.40 "Пра на палітры ў чатыры рукі".
9.40 "Малыя востраў". Дак. фільм.
10.20 "У нашым доме".
11.00 "Хатчык-з-пальчык". "Слон і москва".

11.45 Драма "Прывітанне, сяброўцы".
13.05 "Мурылі і волак". Мультифільм.
13.30 "Разам з Фабалем".
13.45 "Маскоўскія тайны".
14.15 "Чым жыве Расія?".
14.30 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
15.00 Навіны.
15.10 Тэніс. Міжнародны турнір "Кубак Крамля-2001".
16.00 "Бліскучы Сант-Пецярбург". Легенды Неўжскага праспекта.
16.30 "Ноу-каў". Тэлечасопіс.
17.00 "Звышнатура".
17.50 "Хто мы?". "Расія на Каўказе".

18.15 "Маргерыт Валан".
19.00 "Карцізіна".
19.15 "Партрэты ў камені". "Павержаны будзе Ваі-лон".
19.45 "Доброй ночы, малыш!".
20.00 "Грама Шылера".
20.05 "Вялікі сакрэт для маленькай кампаніі".
20.25 "Далыбайшчыкі".
21.25 Дэтэктыў "Міраж".
22.30 "Ад кінавантагарда да відэарту".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30 Сёння.
5.15, 6.20, 13.25, 17.40 Крымінал.
5.20, 7.15 У запас.
5.35, 6.40, 13.40 Афіша.
5.40, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.

5.45, 6.45, 7.45 Піць хвілін з Наважонавым.
5.50, 6.50 Вялікія грошы.
6.35, 7.40 Карданы вал.
7.55 "Далыбайшчыкі".
9.00 "Працяг будзе..." з Юліяй Міншонавай.
10.25 "Асабісты рахунок".
11.25 Дэтэктыў "Міраж".
1-я серыя.
13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.05 Сёння.
13.50 Ток-шоу "Проста Марына".
15.30 "Салон прыгажосці".
16.40 "Хуткая дапамога".
18.35 Герой дня.
18.55 "Далыбайшчыкі".
20.00 Скапанасці.
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

</